

תשלומי כפל לגנב וטוען טענת גנב

ברייתא א'

דתנו רבנן:
אם ימצא הגנב –
בטוען טענת גנב הכתוב
מדבר

אתה אומר: בטוען טענת גנב,
או אינו אלא בגנב עצמו?
כשהוא אומר: אם לא ימצא
הגנב, בטוען טענת גנב
הכתוב מדבר

המצא תמצא מדשני קרא ש"מ תרתי

גנב עצמו

ולרבות גגו חצירו וקרפיו

מודה בקנס ואח"כ באו עדים חייב

ברייתא ב'

תניא אידך:
אם ימצא הגנב –

בגנב עצמו הכתוב מדבר;
אתה אומר: בגנב עצמו, או אינו
אלא בטוען טענת גנב? כשהוא
אומר: אם לא ימצא הגנב - הרי
טוען טענת גנב אמור, הא מה
אני מקיים אם ימצא הגנב?
בגנב עצמו הכתוב מדבר

שמות פרק כב

מחזרת

(א) אִם-בְּמַחְזְרֵת יִמְצָא הַגֵּנֵב וְהָכָה וְנִתְּן אֵין לוֹ דָּמַיִם:
(ב) אִם-זָרְתָה הַשְּׂמֶשׁ עָלָיו דָּמַיִם לוֹ שְׁלֵם וְשְׁלֵם אִם-אֵין לוֹ וְנִמְכַר בְּגִבְתּוֹ:
(ג) אִם-הִמְצָא תִּמְצָא בְּיָדוֹ
רבו ורבו ומיעוט הגנבה משור עד-חמור עד-שה חיים שנים ישלם: o

פרטים כתנא דר' ישמעאל
לא נשנית אלא לדבר שנתחדש בה

שן ורגל

(ד) כִּי יִבְעַר-אִישׁ שְׂדֵה אֲחֵר אוֹ-לָרֶם וְשָׂלַח אֶת-בְּעִירָה בְּעִירוֹ וְעָבַר בְּשָׂדֵה אֲחֵר מִיֵּטֵב שְׂדֵהוּ וּמִיֵּטֵב כְּרָמוֹ יִשְׁלֹם: o
אש
(ה) כִּי-תִצָּא אִשׁ וּמִצָּאָה קִצִּים וְנֶאֱכַל גְּדִישׁ אוֹ הַקֶּמֶה אוֹ הַשְּׂדֵה שֶׁלֵּם יִשְׁלֹם הַמִּבְעֵר אֶת-הַבְּעֵרָה: o

שומר חנם

כלל (ו) כִּי-יִתֵּן אִישׁ אֶל-רֵעֵהוּ כָּל וּפְרֹט וּפְרֹט וְכָל וְכָל
כֶּסֶף אוֹ-כֵלִים לְשֹׁמֵר וְכָל וְכָל

וגנב מבית האיש

אם-ימצא הגנב ישלם שנים: o

גנב הגנב למעוטי טענת אבד
טענת גנב בד' וה' גנב טענת אבד

(ז) אם-לא ימצא הגנב

ונקרב בעל-הבית אל-האלהים אם-לא שלח ידו במלאכת רעהו: **שבועה**

רבו ומיעוט רבו ומיעוט
(ח) **על-כל דבר-פֶּשַׁע על-שור על-חמור על-שה על-שלמה על-כל-אבדה**

אֲשֶׁר יֵאמַר כִּי-הוּא זֶה עַד הָאֱלֹהִים יְבֹא דְבַר-שְׁנֵיהֶם
אֲשֶׁר יִרְשִׁיעַן אֱלֹהִים יִשְׁלֹם שְׁנַיִם לְרֵעֵהוּ: o

שומר שכן

(ט) כִּי-יִתֵּן אִישׁ אֶל-רֵעֵהוּ חֲמֹר אוֹ-שׂוֹר אוֹ-שָׂה וְכָל-בְּהֵמָה לְשֹׁמֵר וְנִתְּן אוֹ-נֶשֶׁבֶר אוֹ-נֶשֶׁבֶה אֵין רָאָה:

שבועה (י) שבעת יקוק תהיה בין שניהם אם-לא שלח ידו במלאכת רעהו

ולקח בעליו ולא ישלם:

(יא) ואם-גנב וגנב מעמו ישלם לבעליו:

(יב) אם-טרף וטרף יבאהו עד הטרפה לא ישלם: פ

שואל

(יג) וְכִי-יִשְׁאֵל אִישׁ מֵעַם רֵעֵהוּ וְנֶשֶׁבֶר אוֹ-מִתְּ בְּעָלָיו אֵין-עִמּוֹ שְׁלֵם יִשְׁלֹם:

(יד) אִם-בְּעָלָיו עִמּוֹ לֹא יִשְׁלֹם אִם-שָׂכִיר הוּא בֹא בְּשֹׁכְרוֹ: o

אלא למאן דאמר תרויהו בטוען טענת גנב, גנב עצמו מנא ליה?...נפקא ליה מדתנא דבי חזקיה...אלא, ריבה ומיעוט וריבה הוא, כדתנא דבי רבי ישמעאל, דתנא דבי ר' ישמעאל: במים במים בי פעמים, אין זה כלל ופרט, אלא ריבה ומיעוט וריבה - ריבה הכל, מאי רבי? רבי כל מילי. אי הכי, כל הני פרטי למה לי? חד למעוטי קרקע, וחד למעוטי עבדים, וחד למעוטי שטרות, גניבה וחיים - לדכרב, דאמר: אחיה לקרן כעין שגנב. ולמ"ד חד בגנב וחד בטוען טענת גנב, דנפקא ליה גנב מהתם, בשלמא אם המצא תמצא לכדרבא בר אהילאי, אבל כל הני פרטי למה לי? כדתנא דבי רבי ישמעאל, דתנא דבי רבי ישמעאל: כל פרשה שנאמרה ונשנית, לא נשנית אלא לדבר שנתחדש בה. והאי אם המצא להכי הוא דאתא? הא מיבעי ליה לכדתניא: ידו - אין לי אלא ידו, גגו חצירו וקרפיו מנין? תל: אם המצא תמצא, מ"מ! א"כ, לימא קרא או המצא המצא או תמצא תמצא, מדשני קרא, ש"מ תרתי.

בשלמא למאן דאמר חד בגנב וחד בטוען טענת גנב, היינו דכתיבי תרי קראי, אלא למאן דאמר תרויהו בטוען טענת גנב, תרי קראי למה לי? אמרי: חד למעוטי טענת אבד. ולמאן דאמר חד בגנב וחד בטוען טענת גנב, דלא מיייתר, למעוטי טענת אבד מנא ליה? מגנב הגנב, ולמאן דאמר תרויהו בטוען טענת גנב, דמיעט ליה טוען טענת אבד, גנב הגנב מאי דריש ביה? אמר לך מבעי ליה לכדריבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן, דאמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן: הטוען טענת גנב בפקדון - משלם תשלומי ארבעה וחמשה. למאן דאמר חד בגנב וחד בטוען טענת גנב, דהאי גנב הגנב אפקיה למעוטי טענת אבד, דר' חייא בר אבא מנא ליה? אמר לך: הקישא הוא, ואין משיבין על הקישא.

דכולי עלמא מיהת: אם לא ימצא הגנב - בטוען טענת גנב כתיב, מאי משמע? אמר רבא: אם לא ימצא כמה שאמר, אלא שהוא עצמו גנב - ישלם שנים.

אמרי: בכל - כללא, כל - ריבויא הוא. ואיבעית אימא: כל - כללא הוא, מיהו כל דהכא ריבויא הוא, מכדי כתיב מעיקרא כלל ופרט וכלל, דכתיב: כי יתן איש אל רעהו - כלל, כסף או כלים - פרט, לשומר - הדר וכלל, ואי סלקא דעתך אמי טעם נמי לכלל ופרט הוא דאתא, נכתוב רחמנא להני פרטי גבי האיך כלל ופרט, על כל דבר פשע למה לי? ש"מ ריבויא הוא.

דתניא: ונקרב בעל הבית אל האלהים - לשבועה; אתה אומר: לשבועה, או אינו אלא לדין? נאמר שלוחות יד למטה ונאמר שלוחות יד למעלה, מה להלן לשבועה, אף כאן לשבועה.

מאי טעמא דרב, דאמר מודה בקנס ואחר כך באו עדים פטור? דכתיב: אם המצא תמצא, אם המצא בעדים תמצא בדברים, פרט למרשיע את עצמו. ולמ"ד תרויהו בטוען טענת גנב, דהאי אם המצא תמצא מפק ליה לגנב עצמו, מרשיע עצמו מנלן? מאשר ירשיעון אלהים, ולא המרשיע את עצמו. ולמ"ד חד בגנב וחד בטוען טענת גנב, דאיתיה ליה מהמצא תמצא למרשיע את עצמו, האי אשר ירשיעון מאי דריש ביה? אמר לך: ההוא מיבעי ליה למודה בקנס דפטור. ומ"ד תרויהו בטוען טענת גנב, קסבר: מודה בקנס ואח"כ באו עדים - חייב